

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

International Business and Languages

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In september 2015 is de bestaande hbo-bacheloropleiding International Business and Languages (IBL) van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) bezocht door een visitatiepanel van NQA. Deze voltijdse opleiding wordt zowel in Arnhem als in Nijmegen aangeboden. Het panel beoordeelt de opleiding als **voldoende**.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 1 het oordeel **voldoende**.

De opleiding IBL van de HAN leidt studenten op voor functies in een internationale, commerciële omgeving, zo staat in de kritische reflectie vermeld. Afgestudeerden komen in diverse functies terecht, zoals marketeer, accountmanager, sales, marketingcommunicatie en export. Studenten dienen over een degelijke economische kennisbasis te beschikken en een ruime talige en culturele bagage te hebben. De drie pijlers, international business, international communication en intercultural awareness vormen de kapstok voor de elf competenties waar afgestudeerden van deze opleiding over dienen te beschikken, zoals is vastgelegd in het landelijke beroeps- en competentieprofiel.

De opleiding heeft twee profileringspunten gekozen. In het programma wil zij extra nadruk op export leggen, en voor onderzoeksvaardigheden, Engels en Duits streeft zij een hoger niveau na dan landelijk afgesproken. Het panel waardeert dit ambitieniveau, maar constateert dat de opleiding met name aan onderzoeksvaardigheden en het niveau van de talen nog hard moet werken.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor standaard 2 het oordeel **voldoende**.

IBL heeft een programma ontwikkeld waarmee studenten de competenties kunnen verwerven. Binnen de pijler international business werken studenten aan internationale, commerciële vraagstukken. Het panel vindt dat e-business en e-marketing meer nadruk mogen krijgen. International communication bestaat uit bedrijfscommunicatie en ten minste drie vreemde talen (Engels, Frans, Duits en/of Spaans). Intercultural awareness moet studenten gevoelig maken voor verschillen in cultuur, vooral van de belangrijkste exportlanden: België, Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk en Spanje. In beroepsproducten komen de pijlers geïntegreerd aan bod, bijvoorbeeld in de vorm van onderhandelen of handelscorrespondentie. Om het taalniveau van studenten te vergroten heeft de opleiding het taalalarm voor Nederlands ingevoerd. Studenten kunnen dan extra ondersteuning krijgen. Het panel moedigt de invoering van een taalalarm voor Engels aan.

De opleiding besteedt in alle jaren van de opleiding aandacht aan onderzoeksvaardigheden, als basis voor een kritische en zelfstandige houding en als voorbereiding op de afstudeeropdracht. Het panel ondersteunt het streven van de opleiding om deze vaardigheden nog meer in de beroepsproducten te integreren. IBL heeft een sterke internationale focus die niet alleen in de programmaonderdelen terug is te vinden, maar ook in de onderdelen die in het buitenland worden gedaan, zoals een minor en/of de stage in het buitenland.

Het panel heeft een betrokken docententeam aangetroffen. De docenten hebben allemaal ervaring met onderwijs en/of de internationale beroepspraktijk. De opleiding besteedt veel aandacht aan deskundigheidsbevordering, bijvoorbeeld in de vorm van trainingen onderzoeksvaardigheden. De beheersing van Engels door docenten is een aandachtspunt. Het panel beveelt aan daar op korte termijn actie op te ondernemen.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor standaard 3 het oordeel **voldoende**.

De opleiding beschikt over een deugdelijk toetsstelsel met voldoende borgingsmechanismen. Vooral de toetscommissie en de curriculumcommissie spelen hierin een belangrijke rol. De rol van de examencommissie en van de beroepenveldcommissie zou nog uitgebreid kunnen worden, met name in het begintraject van de afstudeeropdracht.

De toetsen zijn volgens het panel van een voldoende, hoewel soms wisselend niveau. Het panel staat positief tegenover de holistische benadering die de opleiding in de toekomst wil hanteren, zodat het aantal toetsen kan worden teruggebracht.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 4 het oordeel **voldoende**.

In de afstudeeropdracht doen studenten praktijkonderzoek voor een opdrachtgever om een internationaal, commercieel en strategisch vraagstuk op te lossen. De afstudeeropdracht resulteert in een beroepsproduct, zoals een exportplan of een internationaal marketingplan. Het panel stelt vast dat alle bekeken afstudeeropdrachten voldoende zijn, hoewel enkele maar net voldoende waren. Daarin ontbrak dan meestal een goede theoretische onderbouwing en waren ook de verbanden tussen theorie, praktijk en conclusie minder duidelijk. De meeste afstudeeropdrachten laten redelijke onderzoeken zien met bruikbare aanbevelingen. Het panel constateert dat de opleiding haar ambitieniveau op het gebied van onderzoek nog niet heeft bereikt.

Het panel is tevreden over het taalniveau van de studenten, maar stelt tegelijkertijd vast dat de opleiding ook op dit punt haar ambitie van een hoger niveau voor Duits en Engels nog niet waarmaakt.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Basisgegevens van de opleiding	9
Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	11
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	13
Standaard 3 Toetsing	19
Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties	23
Eindoordeel over de opleiding	27
Aanbevelingen	29
Bijlagen	31
Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding	33
Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma	37
Bijlage 3 Rendementen	39
Bijlage 4 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor	41
Bijlage 5 Bezoekprogramma	43
Bijlage 6 Bestudeerde documenten	45
Bijlage 7 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	47
Bijlage 8 verklaring van volledigheid en correctheid	49

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding International Business and Languages (IBL) van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN). Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van de HAN en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (19 december 2014) en het *NQA-protocol 2015 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 22 september 2015.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer drs. D.W. Righters MBA (voorzitter, domeindeskundige)

De heer prof. dr. G.J. Westhoff (domeindeskundige)

De heer mr. M.G.G. Le Roux (domeindeskundige)

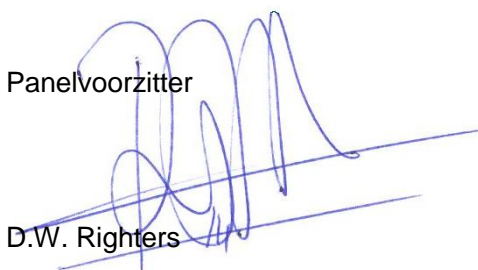
De heer G.M. Baake (studentlid)

Mevrouw drs. P. Göbel, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

Bij de aanvraag heeft de instelling een kritische reflectie aangeboden. Deze voldeed naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het *NQA-protocol 2015*. Het visitatiepanel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 23 november 2015

Panelvoorzitter

D.W. Righters

Lead-auditor

P. Göbel

Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens

<i>Administratieve gegevens opleiding(en)</i>	
naam opleiding zoals in CROHO	B International Business & Languages
oriëntatie en niveau opleiding	Hbo-bachelor
graad	Bachelor of Commerce
aantal studiepunten	240
afstudeerrichtingen	
locatie(s)	Arnhem en Nijmegen
variant(en) voltijd, deeltijd, duaal, 3 jarig traject voor vwo bij een hbo-bacheloropleiding	Voltijd
onderwijstaal	Nederlands
registratienummer in CROHO	34407

<i>Administratieve gegevens instelling</i>	
naam instelling	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
gegevens contactpersoon instelling	dhr. drs. B.W. Bauland
e-mailadres voor kopie aanmelding	Bas.Bauland@han.nl
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	positief

Schets van de opleiding

International Business and Languages is een van de ruim tachtig bachelor- en masteropleidingen van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Na een periode waarin de nadruk op verantwoording door opleidingen lag, vindt nu een beweging plaats waarin de eigen identiteit van een opleiding centraal komt te staan. Daarnaast heeft de HAN 'bildung' tot speerpunt in het onderwijs gemaakt.

De opleiding IBL van de HAN richt zich op export. Een wereld die zich momenteel kenmerkt door een verschuiving van markten, zoeken naar nieuwe markten, de circulaire economie, grote verschillen in technologische ontwikkelingen tussen landen en dilemma's rond vervoer en duurzaamheid.

IBL heeft de laatste jaren gewerkt aan de versterking van het eindniveau, de verbetering van de toetskwaliteit en de borging hiervan, en aan de positie van de examencommissie. Recent heeft de opleiding zich gericht op versteviging van het docententeam. Tot voor kort was het team IBL een klein team met veel 'inhuur' van docenten van andere opleidingen. Nu beschikt de opleiding over een eigen IBL-docententeam.

De opleiding IBL omvat acht clusters (A t/m H). Elk cluster bestaat uit verschillende onderwijseenheden en omvat in totaal 30 EC. Cluster A van de propedeuse bestaat uit een gemeenschappelijk programma met drie andere opleidingen van het Instituut Business & Communication (IB&C), namelijk Small Business en Retail Management, Commerciële Economie en Communicatie. Deze laatste maakt vanaf 2016 geen deel meer uit van de

gemeenschappelijke propedeuse. Het B-cluster bestaat deels uit IBL-specifieke en deels uit gemeenschappelijke onderdelen. De hoofdfase (cluster C t/m H) is specifiek voor IBL ingericht, waarbij het tweede jaar (cluster C en D) in het teken van verdieping en verbreding van de basiskennis staat en in het derde jaar de integratie van theorie en internationale praktijk centraal staat. In het derde jaar kiezen studenten ook een minor. Het laatste jaar bestaat uit de voorbereiding op het beroep met als centraal thema exportmanagement, en het afstuderen.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op dit gebied van de beoogde eindkwalificaties. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Beroepsbeeld

De opleiding International Business and Languages van de HAN leidt studenten op voor functies in een internationale, commerciële omgeving, zo staat in de kritische reflectie vermeld¹. Afgestudeerden komen in de volgende functies terecht: marketeer, accountmanager, sales, marketingcommunicatie en export. Studenten dienen over een degelijke economische kennisbasis te beschikken en een ruime talige en culturele bagage te hebben. De drie pijlers, international business, international communication en intercultural awareness vormen de kapstok voor de competenties waar afgestudeerden van deze opleiding over dienen te beschikken. Dit is vastgelegd in het landelijke beroeps- en competentieprofiel².

Uit dit landelijke document blijkt dat het beroepsbeeld is vertaald in elf competenties, verdeeld over de genoemde pijlers (zie bijlage 1). De competenties zijn gerelateerd aan de Dublin descriptoren waarmee is aangetoond dat zij het hbo-bachelorniveau vertegenwoordigen. IBL-studenten moeten een onderzoekende houding ontwikkelen, een gedegen kennisbasis binnen de drie pijlers hebben en die ook kunnen toepassen. Verder dienen zij een kritische houding te ontwikkelen, ten minste drie vreemde talen te beheersen en in staat te zijn zich steeds te blijven ontwikkelen. De opleiding conformeert zich aan het landelijke profiel, maar legt wel eigen accenten.

Profilering

De opleiding IBL van de HAN wijkt bij twee competenties af van de landelijke afspraken. Bij competentie 2 (uitvoeren, interpreteren, toetsen en evalueren van (internationaal) marktonderzoek) legt de opleiding extra nadruk op export. Voor competentie 7 (communiceren in drie moderne vreemde talen en rekening houdend met culturele verschillen intern en extern, nationaal en internationaal) beoogt de opleiding voor de studenten een hoger beheersingsniveau bij Duits en Engels, voor de productieve vaardigheden, te bereiken dan landelijk afgesproken. Met onderzoek wil de opleiding eveneens een hoog niveau bereiken.

Afgelopen jaar is een werkveldonderzoek uitgevoerd waaruit bleek dat negentig procent van de bedrijven actief op de internationale markt is. De opleiding vindt hierin de bevestiging voor het belang van export. Zij heeft daarom export in verschillende onderwijseenheden opgenomen. Het panel kan zich vinden in de keuze voor export als profileringspunt.

¹ *Kritische reflectie International Business and Languages*, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Arnhem, juli 2015

² *Landelijk beroeps- en competentieprofiel bacheloropleiding International Business and Languages, IBL bekend kleur*, 2010

Het tweede profileringspunt is extra aandacht voor onderzoek. De opleiding streeft een hoger niveau van onderzoeksvaardigheden na dan het landelijk gestelde niveau. Deze vaardigheden komen daarom als leerlijn in alle jaren van de opleiding terug. Met behulp van onderzoek moeten studenten bijvoorbeeld tot gefundeerde adviezen over een exportplan komen.

Vertegenwoordigers van het werkveld bevestigen in het gesprek met het panel het belang van het kunnen geven van betrouwbare adviezen. De faculteit FEM hoopt op korte termijn met het lectoraat Sales en Marketing te starten, waardoor de onderzoekscomponent verder versterkt kan worden. Het panel hoopt eveneens dat het nieuwe lectoraat een stimulans voor het onderzoek zal betekenen.

Ook op het gebied van de moderne vreemde talen streeft de opleiding een hoger niveau na dan landelijk is vastgesteld: Engels op C1-niveau en Duits op B2-niveau. De opleiding hanteert voor de beheersingsniveaus de beschrijvingen van het CEFR. De keuze voor het benadrukken van Engels en Duits komt vooral voort uit de ligging van de hogeschool in de Euregio Rijn-Waal, maar ook omdat uit onderzoek blijkt dat de meeste handel wordt gedreven met de door ons omringende landen. Het panel vindt de keuze voor Engels en Duits dan ook terecht.

Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding IBL een zeer actieve en betrokken beroepenveldcommissie heeft. In het overleg tussen de opleiding en de beroepenveldcommissie komen veranderingen in het curriculum tot stand, maar worden ook de nieuwste ontwikkelingen in het werkveld besproken. Leden van de beroepenveldcommissie wonen de mondelinge presentatie/verdedigingen van afstuderende studenten bij (zie standaard 4).

Vertegenwoordigers van de opleiding zijn betrokken in diverse landelijke overlegorganen (bijvoorbeeld in het landelijk overleg van IBL-opleidingen, de werkgroep Talen, de werkgroep Landelijke afstemming afstudeeropdracht). Door deze participatie blijft de opleiding op de hoogte van actuele ontwikkelingen.

Conclusie

De opleiding sluit zich aan bij het landelijke beroepsprofiel en de daaraan gekoppelde competenties. Het panel heeft waardering voor de profilering en het ambitieniveau van de opleiding, export en een hoog niveau op het gebied van onderzoek en talen. Het panel verwacht dat de opleiding nog flink wat werk zal moeten verzetten, want op dit moment blijft het wat het hoge niveau betreft nog bij een ambitie.

De opleiding werkt actief aan het bereiken van haar ambitieniveau, dat zij met de beroepenveldcommissie heeft afgestemd. Dit blijkt onder andere uit de inspanningen in dit studiejaar om het taalniveau van Engels bij docenten te verhogen en, in navolging van het taalalarm voor Nederlands (zie standaard 2), het ontwikkelen van een taalalarm voor Engels.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de onderwijsleeromgeving. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Opzet programma

In de kritische reflectie³ staat beschreven hoe het onderwijs is vormgegeven rond drie pijlers. Binnen de pijler International Business lossen studenten internationale commerciële vraagstukken op, met name op het gebied van export. De andere twee pijlers zijn ondersteunend voor deze fundamentele pijler. Onder International Communication vallen de talen, die een belangrijke plaats in alle leerjaren innemen. Alle studenten volgen ten minste drie vreemde talen. De derde pijler, Intercultural Awareness, heeft als doel studenten cultuursensitief te maken. Naast specifieke modules voor deze laatste twee pijlers komen ze bij diverse onderwijsonderdelen geïntegreerd aan bod. Hierbij kan bij beroepsproducten op het gebied van international business gedacht worden aan onderhandelen en handelscorrespondentie. In het overzicht van het curriculum, *Huis IBL* (zie bijlage 2), is de aandacht voor de drie pijlers door middel van kleuren aangegeven.

Inhoud programma

Inhoudelijk kent de opleiding een theoretische en een praktische kant. Om te waarborgen dat studenten een gedegen theoretische basis krijgen, hanteert de opleiding de landelijk opgestelde BoKS voor het vaststellen van de geschikte kenniscomponenten. De praktijkgerichtheid van de opleiding krijgt vorm door casuïstiek uit de beroepspraktijk, beroepsproducten, opdrachten van externe opdrachtgevers, gastsprekers, stages en afstudeeropdrachten.

In het eerste en tweede jaar ligt de nadruk op de theoretische basis, die vaak wordt toegepast in reële beroeps casuïstiek. In de laatste twee jaar gaan studenten zelfstandig aan de slag in de beroepspraktijk in stage, minor en afstudeeropdracht. Ze passen daar de opgedane kennis en vaardigheden toe en ontwikkelen op die manier hun beroepsvaardigheden.

De onderwijseenheden zijn opgebouwd rond beroepstaken die zijn vastgesteld in het Landelijk Overleg IBL, en beroepsproducten. De opleiding heeft een zevende beroepstaak toegevoegd: het maken van afgewogen en gemotiveerde keuzes voor de eigen ontwikkeling in (toekomstig) beroep en functie⁴. In elke onderwijseenheid staat ten minste één beroepstaak centraal. De student toont via beroepsproducten aan dat hij de competenties van een beroepstaak beheerst. Uit de NSE blijkt dat studenten positief over de inhoud van het curriculum zijn (scores van meer dan 90 procent).

³ *Kritische reflectie International Business and Languages*, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Arnhem, juli 2015

⁴ *Opleidingsplan International Business and Languages*, HAN, Instituut IB&C, 2014-2015, versie 18 maart 2015

Export

De opleiding schenkt extra aandacht aan export (zie standaard 1) en dat blijkt uit verschillende onderdelen van het curriculum. In het eerste jaar krijgen studenten de module *Business Abroad*, waarin internationale in- en verkoop worden belicht. In de tweedejaars modules *Introductie Export* en *Export Plan* bouwen studenten hun kennis over export verder uit. De opgedane kennis en vaardigheden worden in het vierde jaar geïntegreerd toegepast en getoetst binnen *Exportmanagement*. E-business en e-marketing, die het panel in het programma miste, zitten er volgens de docenten wel in. Het panel vraagt zich af of de e-businesskant niet meer benadrukt moet worden.

Talen

De pijler International Communication neemt een belangrijke plaats in het curriculum in. Hierin zijn taal en cultuur opgenomen. Naast Engels dat verplicht is, kiezen studenten nog twee vreemde talen uit Duits, Frans en Spaans. De opleiding biedt de betere studenten de mogelijkheid een vierde vreemde taal te volgen. Daarnaast kunnen studenten via cursussen kennis maken met andere talen.

De opleiding heeft ervoor gekozen om Engels en Duits voor de productieve vaardigheden op een hoger niveau aan te bieden, respectievelijk C1 en B2 van het ERK, dan landelijk is afgesproken (B2, respectievelijk B1). Voor Frans en Spaans wordt het niveau B1 aangehouden. Het eindniveau voor de receptieve vaardigheden ligt voor Engels op C1 en voor de overige talen op B2. Om het gewenste niveau te bereiken biedt de opleiding naast de taal- en cultuurmodules ook taalreizen aan, stage en studie in het buitenland, Engelstalige minor in Nederland en afstuderen in het buitenland.

Studenten krijgen de mogelijkheid om voor de talen internationaal erkende examens af te leggen (Cambridge, Goethe, Delf Pro, DELE), maar dit is geen verplichting. Gezien het hoge ambitieniveau van de opleiding, vindt het panel het jammer dat het afleggen van genoemde internationale examens geen standaard procedure in de opleiding is. Daarmee zou de opleiding overtuigend hebben aangetoond dat studenten deze talen inderdaad op een hoger niveau beheersen. Het panel vindt het bereikte niveau weliswaar adequaat maar niet van een hoger niveau (zie standaard 3).

Naast de vreemde talen is ook een goede Nederlandse taalbeheersing van belang. Bedrijfscommunicatie is daarom in de eerste twee leerjaren in onderwijseenheden opgenomen. Studenten dienen zich schriftelijk goed en duidelijk te kunnen uiten, maar ook een onderhandelingsgesprek te kunnen voeren, een presentatie te kunnen verzorgen en een vergadering te kunnen leiden. De opleiding heeft daarnaast het taalalarm ingevoerd: een docent mag werk dat niet aan de taaleisen voldoet, ongecorrigeerd terug geven. Studenten kunnen extra ondersteuning krijgen bij het taalbureau. De opleiding is bezig met de ontwikkeling van een taalalarm voor Engels. Het panel vindt het taalalarm een uitstekende aanpak en moedigt de opleiding aan om het taalalarm voor Engels zo spoedig mogelijk in te voeren.

Onderzoek

Een belangrijke ontwikkeling van de laatste jaren is de invoering van de leerlijn onderzoeksvaardigheden om studenten beter voor te bereiden op het uitvoeren van een afstudeeropdracht. Binnen elk cluster werkt de student aan zijn onderzoeksvaardigheden.

In de propedeuse is onderzoek als vak in het curriculum opgenomen. Vanaf de hoofdfase ondersteunt onderzoek de pijler International Business, de stage en de afstudeeropdracht. Voor een verdere versterking van de leerlijn wil de opleiding deze nog meer aan laten sluiten bij de beroepsproducten en ook meer kwalitatief onderzoek al in eerdere jaren opnemen. Het panel vindt dit een positieve ontwikkeling. In de projecten moeten studenten informatie verzamelen, beoordelen en hun keuzes beargumenteren. Docenten zien dit als de basis voor de ontwikkeling van een kritische en zelfstandige houding, die nog verder geëxpliciteerd kan worden. Volgens de NSE waarderen studenten onderzoeksvaardigheden positief (91%).

Internationalisering

Zoals in de naamgeving besloten ligt, heeft IBL een sterke internationale focus. IBL'ers moeten in staat zijn relaties te onderhouden met klanten en bedrijven in het buitenland. Daarvoor zijn het beheersen van vreemde talen en culturele sensitiviteit van essentieel belang. De talen zijn zo veel mogelijk geïntegreerd in de beroepsproducten, zodat studenten het beroepsjargon in deze talen leren. Voor de pijler intercultural awareness sluit de opleiding specifiek aan bij de belangrijkste exportgebieden van Nederland: België, Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk en Spanje. Gezien haar focus op export kiest de opleiding er bewust voor om geen Chinees aan te bieden. Het panel kan zich in deze keuze vinden.

Alle studenten IBL zijn verplicht ten minste een halfjaar stage of studie in het buitenland te volgen, met als doel de taalvaardigheid en de cultuursensitiviteit te vergroten. Ruim een derde van de studenten heeft de afgelopen jaren stage in het buitenland gedaan en de meerderheid van de studenten kiest voor een minor in het buitenland (study abroad). Studenten die de minor in Nederland doen, kiezen meestal voor Latin American Business Studies of voor Asian Studies: Doing Business in China.

Vormgeving van het programma

Het eerst halfjaar van de opleiding bestaat uit een gemeenschappelijk programma met andere opleidingen. Het tweede halfjaar is deels IBL-specifiek en deels gemeenschappelijk ingevuld.

Onderwijsvisie

De opleiding heeft het onderwijs competentiegericht vormgegeven. Studenten verwerven kennis, vaardigheden en attitudes en passen deze toe in complexe beroepssituaties⁵. De opleiding wil onderwijs en praktijk nauw met elkaar verbinden door realistische casuïstiek te gebruiken en reële opdrachtgevers voor projecten in te zetten. De complexiteit neemt in de loop van de studie toe. De student leert om zelfstandig te werken en zelf de verantwoordelijkheid voor zijn leren te nemen.

Om de onderzoekende en kritische houding bij studenten te bevorderen zet de opleiding verschillende werkvormen in, zoals samenwerken in groepen, presentaties geven aan de opdrachtgevers en onderhandelen. Deze activerende werkvormen sluiten aan bij de beroepscontext en stimuleren studenten tot een actieve bijdrage. Docenten gebruiken steeds vaker online tools (apps als socrative) om interactie te stimuleren.

⁵ *Kritische reflectie International Business and Languages*, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Arnhem, juli 2015

In het gesprek met het panel vertelden studenten dat zij een kritische houding ontwikkeld hebben met behulp van de handvatten die ze van de opleiding aangereikt kregen. Het panel vond de kritische, zelfstandige houding niet altijd voldoende zichtbaar in de producten van studenten.

De opleiding vindt het belangrijk dat studenten leren samenwerken⁶. De afgestudeerde IBL'er zal in zijn beroep veel met anderen moeten samenwerken. Leren is ook een sociaal proces waarbij studenten elkaar ondersteunen. In teamverband werken biedt goede mogelijkheden om sociale en communicatieve vaardigheden te oefenen. Het panel onderschrijft dit. Wanneer studenten in teams werken, zijn er verschillende bijeenkomsten, ingeroosterde en niet ingeroosterde, waaronder ook reflectiebijeenkomsten. Teams worden door docenten begeleid.

Begeleiding

Tijdens de gehele studie worden studenten op verschillende manieren begeleid. Naast vakinhoudelijke begeleiding biedt de docent in de rol van tutor begeleiding aan projectgroepen. Tijdens de stage en de afstudeeropdracht worden studenten individueel door een docent begeleid. Tot slot wordt een student gedurende de gehele studie ondersteund in zijn studieloopbaan. In het gesprek met studenten bleek dat zij zeer tevreden over de begeleiding zijn. Niet alleen is deze goed geregeld, ook de bereikbaarheid van begeleiders en coördinatoren is goed. Hetzelfde beeld komt uit de NSE naar voren (84%).

Omgekeerd bieden studenten ondersteuning aan internationale studenten in het buddyproject. Tweedejaars studenten krijgen een uitwisselingsstudent toegewezen om deze vertrouwd te maken met de school en de omgeving. Volgens studenten leren ze op deze manier niet alleen veel over andere culturen, maar ook over hun eigen cultuur. Het panel vindt dit een goede manier om buiten lesverband met cultural awareness bezig te zijn.

Docenten

Sinds 2014 beschikt de opleiding IBL over een volwaardig eigen docententeam. Het team is versterkt met docenten met een business achtergrond, aansluitend bij het exportprofiel van de opleiding. De meeste docenten beschikken over een mastergraad. Docenten hebben ervaring met onderwijs en/of de internationale beroepspraktijk. Docenten houden hun kennis van die beroepspraktijk actueel via de begeleiding van stagiaires en afstudeerders, via contacten met het werkveld, via uitwisselingsprogramma's en studiereizen. Jaarlijks gaan zo'n zes docenten naar het buitenland op studiereis. Daarnaast gaat een docent jaarlijks op beurs- en bedrijfsbezoek naar Duitsland waar hij ook lessen verzorgt aan een partner-opleiding in München. Het panel concludeert dat de opleiding een docententeam heeft dat qua niveau en achtergrond het onderwijs adequaat moet kunnen verzorgen.

De opleiding besteedt veel aandacht aan de scholing van docenten. De afgelopen jaren zijn er trainingen op het gebied van onderzoek en toetsing georganiseerd. Twee derde van de docenten heeft de training onderzoeksvaardigheden met goed gevolg afgelegd. De scholing wordt gecontinueerd. De training voor toetsing zal uitmonden in de basis- en seniorkwalificatie examinering (BKE/SKE). Docenten zonder lerarengraad moeten na een jaar de aantekening pedagogische didactische bekwaamheid behalen. Via de HAN Academy kunnen docenten tal van trainingen volgen.

⁶ *Opleidingsplan International Business and Languages*, HAN, Instituut IB&C, 2014-2015, versie 18 maart 2015

De coördinator van de opleiding woont standaard lessen bij, die met uitkomsten van evaluaties input vormen voor de jaarlijkse resultaat- en ontwikkelingsgesprekken. Hierin worden professionaliseringsafspraken gemaakt, bijvoorbeeld over training Engels, aangezien ongeveer twintig procent van het onderwijs in het Engels is. Van studenten heeft het panel vernomen dat het niveau van Engels bij docenten erg verschilt. De opleiding stelt nog geen expliciete eisen aan het niveau van Engels, maar overweegt dit wel. Gezien de ambitie van de opleiding adviseert het panel de deskundigheid van docenten op het gebied van Engelse taalbeheersing op korte termijn te verbeteren, bijvoorbeeld door de inzet van een collega Engels als coach.

Voorzieningen

De opleiding IBL wordt zowel in Arnhem als in Nijmegen aangeboden. De specifieke voorzieningen bestaan uit practicumlokalen en specifieke software voor de talen. De opleiding werkt toe naar professionele leergemeenschappen. Om dat beter vorm te geven worden momenteel de ruimtes aangepast. Het panel heeft de locatie Nijmegen bezocht en een impressie aangeboden gekregen van de locatie Arnhem. Beide zijn geschikt voor dit type onderwijs.

De opleiding beschikt over een eigen Facebookpagina, een LinkedIn alumngroep en een eigen studievereniging. Informatie over de opleiding en de organisatie is online voor studenten beschikbaar. Tijdens studieloopbaanbijeenkomsten worden studenten geïnformeerd over allerlei opleidingsaanlegenheden.

Studenten vertelden dat zij vaak naar hun mening gevraagd worden, bijvoorbeeld via klankbordgroepen. Suggesties van studenten voor verbeteringen worden snel door de opleiding opgepakt.

Conclusie

Het panel heeft vastgesteld dat de inhoud en vorm van het programma de studenten in staat stelt om het gewenste eindniveau van de opleiding te bereiken. De talencomponent, met bedrijfscommunicatie en drie vreemde talen, neemt een belangrijke plaats in het curriculum in. De e-business component zou naar de mening van het panel meer nadruk mogen krijgen, mede als voorbereiding op de afstudeeropdracht.

Het panel is positief over de ontwikkeling bij de talen, meer richting gebruik en toepassing. Deze ontwikkeling sluit aan bij de uitgangspunten van ERK. Het panel is tevreden over de aandacht voor cultural awareness. Om de cultural awareness nog verder te vergroten zou meer interactie met de buitenwereld wenselijk zijn. Het buddy-systeem voor tweedejaars studenten is in dit verband een positieve ontwikkeling en mag van het panel verplichtender van karakter worden.

De opleiding heeft de onderzoekslijn geïmplementeerd. Het panel ondersteunt de weg die de opleiding is ingeslagen door de onderzoeksvaardigheden nog meer te koppelen aan beroepsproducten. De effecten van de onderzoekslijn waren op het moment van visiteren nog niet erg zichtbaar, mede omdat nog niet alle studenten deze leerlijn doorlopen hebben (zie ook standaard 4).

Het panel heeft gesproken met een betrokken team van docenten. Bij de opleiding heerst een veilige sfeer waarin studenten gemakkelijk bij docenten en coördinatoren terecht kunnen en ook gehoord worden. Anderzijds staan docenten open voor lesbezoeken van de coördinator.

Het panel vraagt aandacht voor het niveau van Engels bij docenten. Het vindt het positief dat de opleiding daar werk van maakt.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van toetsing. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Toetsbeleid

In het *Toetsbeleid IBL* (april 2015) heeft de opleiding haar visie, uitgangspunten en werkwijze vastgelegd. Zoals in de kritische reflectie vermeld staat, laat het toetsplan de relatie tussen de onderwijseenheden, de competenties, de toetsen en de weging zien⁷. Het toetsplan is de basis voor het toetsprogramma, waarin toetsvormen, beoordelingscriteria, toetsmomenten, weging en dergelijke zijn vastgelegd. Het toetsprogramma wordt jaarlijks geëvalueerd door de toets- en curriculumcommissie. Uit de laatste evaluaties bleek dat verschillende competenties vaak getoetst worden. De opleiding onderzoekt of deze herhaling wenselijk is.

De opleiding onderscheidt drie opleidingsniveaus: hoofdfasebekwaam (eind van leerjaar één), afstudeerbekwaam (eind van leerjaar drie) en beroepsbekwaam (eind van het vierde jaar). Ter afsluiting van een opleidingsniveau wordt een integrale toets afgenomen: de proeve van bekwaamheid, de stageopdracht en de afstudeeropdracht.

Uitvoering

De opleiding kiest voor een mix van toetsvormen, uiteenlopend van schriftelijke meerkeuzetoetsen, gesprekstechnieken, luistertoetsen tot praktijkopdrachten. Studenten maken toetsen individueel, in duo's of in groepjes. In de eerste jaren van de studie maken studenten grotere opdrachten in groepjes of in duo's, conform de visie van de opleiding dat leren een sociaal proces is (zie standaard 2). In de hogere jaren worden met name grotere opdrachten individueel uitgevoerd. Een onderwijseenheid bestaat uit meer toetsen die allemaal met minimaal een 5,5 moeten worden afgesloten. De onderwijseenheid kan niet uitsluitend uit groepstoetsen bestaan.

De feedback is afhankelijk van de toetsvorm. Bij schriftelijke toetsen is er een inzagemoment. Studenten vinden de beoordelingscriteria duidelijk (NSE: 91%). Bij schriftelijke beroepsproducten ontvangen studenten een beoordelingsformulier en krijgen ze meestal ook een mondelinge toelichting. Bij mondelinge toetsen krijgen studenten over het algemeen dezelfde dag een mondelinge beoordeling en later een schriftelijke via een beoordelingsformulier. De opleiding gaat momenteel na of uniformering van beoordelingsformulieren, zoals bij de talen al het geval is, ook voor andere modules mogelijk is. Het panel vindt dit een positieve ontwikkeling die de transparantie voor studenten zal verhogen.

Het panel heeft inzage in toetsen van diverse modules gekregen en is hier in het algemeen over te spreken, hoewel het niveau nogal wisselend was (bijvoorbeeld bij de minor).

⁷ *Toetsplan 2015*

De taaltoetsen die ter inzage lagen, waren, afgezien van de leesvaardigheidstoetsen, vooral kennisgeoriënteerd (grammatica, vocabulair). Daar is op zich wel iets voor te zeggen volgens het panel, maar voor de productieve vaardigheden is het lastig om hieruit het ERK-niveau af te leiden. De samenvattingen in het Engels bij de afstudeeropdracht laten een voldoende, maar geen hoger niveau van schrijfvaardigheid zien.

Wel stelt het panel vast dat de opleiding veel toetsen inzet, hetgeen ook uit de NSE naar voren kwam (39%). Het panel waardeert het dat de opleiding de efficiëntie van toetsen wil onderzoeken. In gesprekken met het management heeft het panel vernomen dat de opleiding toe wil naar een meer holistische benadering bij toetsen. Het panel staat daar positief tegenover. Wanneer de toetsvormen aan deze benadering worden aangepast (meer open vragen en geïntegreerde toetsen), kan de gewenste kritische houding van studenten beter getoetst worden.

Borging

De toetscommissie, gemandateerd door de examencommissie, controleert aan de hand van het toetsprogramma en de toetsmatrijs de validiteit van elke toets. Op basis van het commentaar wordt de toets bijgesteld. De toetscommissie controleert ook een keer per twee jaar alle toetsen van een onderwijseenheid. Het panel heeft uit het gesprek met de toetscommissie opgemaakt dat deze commissie haar werk degelijk uitvoert en daarmee een belangrijke schakel in de borgingscyclus vormt.

Om de betrouwbaarheid van toetsen zo groot mogelijk te maken, wordt elke toets door meer dan een docent ontwikkeld. Projecten en grote opdrachten worden altijd door twee docenten beoordeeld. Ook het gebruik van beoordelingsformulieren en antwoordmodellen dragen bij aan objectievere toetsen. Docenten zijn begonnen met intervisiebijeenkomsten om beoordelingen met elkaar te bespreken, wat het panel positief waardeert.

De opleiding heeft de laatste jaren docenten structureel geschoold in toetsdeskundigheid, onder andere door Cito. In 2015-2016 krijgt dit een vervolg in de BKE/SKE-scholing en -certificering. Het panel heeft waardering voor deze aanpak. Vooral omdat de leden van de toets- en examencommissie bij de trainingen betrokken worden.

De examencommissie borgt de kwaliteit van toetsing en examinering. Zij is ingesteld voor de zes opleidingen van het instituut IB&C en bestaat uit een lid per opleiding en een onafhankelijk lid. Het panel heeft van leden van de examencommissie begrepen dat zij vooral achteraf, steekproefsgewijs, toetst of de kwaliteit op orde is. Wel zitten leden bij ongeveer vijftien procent van de verdedigingen van afstudeeropdrachten. Het panel heeft de indruk gekregen dat de examencommissie haar rol weliswaar correct oppakt, maar dat zij misschien een actievere rol in het voortraject van bijvoorbeeld de afstudeeropdracht kan spelen om een betere controle uit te kunnen oefenen.

Via de goedkeuring van de onderwijs- en examenregeling stemt de opleidingscommissie in met de toetsing. Gedurende het jaar bewaakt ze mede de uitvoering van de toetsing. Voorheen waren er twee opleidingscommissies: één in Arnhem en één in Nijmegen. Deze aanpak is verlaten. Er is nu één opleidingscommissie voor beide locaties.

De opleiding heeft een actieve beroepenveldcommissie (BVC), bestaande uit mensen afkomstig van grote bedrijven tot het MKB, en uit diverse functiegroepen. Leden van de BVC zijn vaak aanwezig bij de verdediging van de afstudeeropdracht. Zij geven de opleiding veel adviezen: bijvoorbeeld over het niveau van Engels in de afstudeeropdrachten en relevantie van aanbevelingen in de afstudeeropdracht voor een bedrijf.

Conclusie

Het panel vindt dat de opleiding een deugdelijk toetsstelsel heeft en voldoende borgingsmechanismen heeft om het stelsel kritisch te blijven evalueren. Vooral de toetsingscommissie en ook de curriculumcommissie spelen hierin een belangrijke rol. Wellicht kan de examencommissie haar toetsing achteraf uitbreiden naar deels toetsing vooraf, vooral bij de afstudeeropdrachten. De opleiding denkt er bijvoorbeeld over om de plannen van aanpak voor de afstudeeropdracht door leden van de BVC te laten beoordelen. Het is denkbaar dat ook de examencommissie hierin een rol kan spelen.

De toetsen die het panel heeft ingezien waren in het algemeen van een voldoende niveau, hoewel dat wel kon wisselen. Het panel steunt de opleiding in haar ontwikkeling naar een meer holistische benadering van de toetsing en daarmee een beperking van het aantal toetsen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van het gerealiseerde niveau. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

De opleiding toetst het eindniveau van de competenties die studenten bereiken, in de laatste taalmodules en in de afstudeeropdracht. De afstudeeropdracht wordt meestal in het Nederlands geschreven en voorzien van een samenvatting in het Engels. De opleiding streeft ernaar dat in de nabije toekomst alle afstudeeropdrachten in het Engels worden geschreven. Het panel ondersteunt dit streven van harte.

Het panel is in het algemeen tevreden over de taalvaardigheid, zoals die uit de toetsen blijkt. Docenten maken soms gebruik van externe toetsen die zijn gekalibreerd op ERK-niveaus of maken voor eigen toetsen gebruik van dergelijke externe toetsen. Veel studenten blijken aan de ERK-niveaus te voldoen. Het is voor het panel lastig om het bereikte ERK-niveau voor mondelinge taalvaardigheid vast te stellen.

In de afstudeeropdracht doen studenten praktijkonderzoek voor een opdrachtgever om een internationaal, commercieel en strategisch vraagstuk op te lossen. Het vraagstuk dient actueel te zijn en betrekking te hebben op strategische keuzes voor een bedrijf. De student laat in de afstudeeropdracht zien dat hij een gedegen praktijkgericht onderzoek kan doen, heldere analyses kan maken en goede aanbevelingen kan geven met implementatiemogelijkheden. De afstudeeropdracht resulteert in een beroepsproduct, zoals een exportplan of een internationaal marketingplan. De student voert de werkzaamheden voor de afstudeeropdracht bij de opdrachtgever uit. De afstudeeropdracht kent drie onderdelen die alle voldoende moeten zijn: het eindrapport, het proces en het mondelinge examen. In de *Afstudeerhandleiding IBL 2014-2015* zijn de stappen en de eisen volgens het panel helder vastgelegd.

Het afstuderen kent verschillende fasen. Bij de start levert de student een afstudeervoorstel in dat door de praktijkcoördinator wordt beoordeeld. Vervolgens stelt de student een plan van aanpak op. De docentbegeleider geeft op basis daarvan een indicatie over de haalbaarheid. De student beslist wat hij daarmee doet. Tijdens het uitwerken van de opdracht heeft de student recht op een viertal feedbacksessies met zijn docentbegeleider. Twee onafhankelijke examinatoren beoordelen de drie onderdelen van de afstudeeropdracht. De examinatoren vullen het beoordelingsformulier AOD in. Dit is de samenvatting van uitgebreidere beoordelingsformulieren en rubrics die de examinatoren gebruiken bij het formuleren van oordeel.

Het panel heeft vijftien afstudeeropdrachten bestudeerd evenals enkele plannen van aanpak. Alle opdrachten betreffen een IBL-onderwerp met een duidelijke businesscomponent. Het panel beoordeelt alle werken als voldoende, in een enkel geval een magere voldoende. Het panel is van mening dat de culturele context meer aandacht zou mogen krijgen, te beginnen in het plan van aanpak.

De afstudeeropdracht mag in het Nederlands geschreven worden met een samenvatting in het Engels. De opleiding streeft ernaar dat uiteindelijk alle afstudeeropdrachten in het Engels worden geschreven. Het taalalarm Engels is in dit verband een positieve ontwikkeling.

Uit de afstudeeropdrachten blijkt volgens het panel dat studenten zich de eerste beginselen van het doen van onderzoek eigen hebben gemaakt. Bij de meerderheid van de studenten levert dat een positief resultaat op met bruikbare aanbevelingen voor de opdrachtgever. Het leidt echter nog niet in alle gevallen tot consistent uitgevoerde onderzoeken en beargumenteerde keuze voor onderzoeksmethoden. Studenten doen onderzoek, gebruiken een theoretisch model, komen tot aanbevelingen, maar de onderlinge verbanden zijn bij een aantal opdrachten niet duidelijk. Hierbij tekent het panel wel aan dat het merendeel van deze studenten nog niet de vruchten heeft kunnen plukken van de volledige onderzoekslijn.

Soms vond het panel de probleemstelling in de plannen van aanpak duidelijker en scherper geformuleerd dan het uiteindelijke rapport. Het panel adviseert de opleiding bij de begeleiding de plannen van aanpak meer centraal te stellen en/of door bijvoorbeeld workshops de belangrijkste fasen van het onderzoeksproces nog eens onder de aandacht van studenten te brengen, waarbij tevens aandacht aan academisch schrijven in het Nederlands en Engels kan worden besteed. Het plan moet nu de goedkeuring van de docentbegeleider krijgen (*Afstudeerhandleiding IBL 2014-2015*). Wellicht moet er een formeler go/no go gegeven worden. Andere partijen zouden bij de beoordeling van het plan van aanpak betrokken kunnen worden, bijvoorbeeld de examencommissie of de beroepenveldcommissie.

In de afstudeeropdrachten tonen studenten nog niet altijd de kritische houding en zelfstandigheid die de opleiding nastreeft. De aanpak en opbouw van de afstudeeropdrachten lijken volgens een strak stramien te verlopen. Deze aanpak levert in de meeste gevallen wel het gewenste resultaat op, maar biedt studenten weinig ruimte om een eigen weg in te slaan. Het panel heeft van docenten begrepen dat ze toewerken naar meer variatie.

Het panel heeft geconstateerd dat de beoordelingsformulieren niet altijd consistent zijn ingevuld. Het heeft begrepen dat er de laatste jaren verschillende formulieren zijn gebruikt. Ook voor 2015-2016 wordt een vernieuwd formulier gehanteerd, waarin de holistische benadering meer tot uitdrukking kan komen. Het panel is het met de opleiding eens dat deze benadering een verbetering vormt op de meer analytische beoordelingswijze die tot nu toe werd gehanteerd. Het panel constateert ook dat de intervisiebijeenkomsten en kallibratiesessies, ook met docenten van andere hogescholen, zijn vruchten afwerpt.

Het panel is positief over de uitwisseling van afstudeerrapporten met andere IBL-opleidingen om elkaars beoordelingen en wijzen van beoordelen te bespreken. Ook het feit dat leden van de beroepenveldcommissie en van de examencommissie af en toe mondelinge verdedigingen bijwonen, juicht het panel toe.

Conclusie

Het panel vindt dat de opleiding heeft aangetoond dat studenten alle competenties op het eindniveau realiseren. Het panel moet aan de andere kant constateren dat de opleiding nog niet waar kan maken dat zij een hoger eindniveau voor onderzoek bereikt dan landelijk is vastgesteld.

Het panel concludeert dat de opleiding goed zicht heeft op haar ontwikkelmogelijkheden om het afstuderen beter en scherper te bewaken. Met de maatregelen die de opleiding heeft genomen (bijvoorbeeld intervisiebijeenkomsten, nieuw beoordelingsformulier) en het feit dat er nu een volwaardig team IBL is, heeft het panel er vertrouwen in dat de opleiding in de komende jaren haar ambitie zal kunnen realiseren. Het nieuwe lectoraat zal daar zeker een goede ondersteuning voor vormen.

Bij de vijftien door het panel bekeken afstudeeropdrachten zaten er enkele die maar net voldoende zijn. Het ontbrak in deze opdrachten vaak aan een goede theoretische onderbouwing en logische verbanden. Het panel is positief over de meeste afstudeeropdrachten die redelijke onderzoeken laten zien en waarvan de uitkomsten leiden tot bruikbare aanbevelingen voor de opdrachtgever.

Het panel is tevreden over het taalniveau van de studenten, maar stelt tegelijkertijd vast dat de opleiding ook op dit punt haar ambitie van een hoger niveau voor Engels en Duits (zie standaard 1) nog niet waarmaakt.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties</i>	Voldoende
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoende
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoende
<i>Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties</i>	Voldoende

Weging en conclusie

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO.

Het panel vindt de kwaliteit van de opleiding IBL van de HAN van voldoende niveau. Het panel heeft waardering voor de eigen profilering en het ambitieniveau, maar ziet hiervan in de uitvoering nog te weinig terug. De opleiding bevindt zich in de implementatiefase. De opleiding heeft een programma ontwikkeld conform de landelijke afspraken rondom drie pijlers, met voldoende aandacht voor de talen en cultural awareness. De businesskant zou misschien duidelijker gepositioneerd kunnen worden.

Op het gebied van toetsing en het afstuderen kan de opleiding nog een en ander versterken. De opleiding beschikt over voldoende borgingsmechanismen om in de toekomst de wisselende kwaliteit in toetsen en afstudeerproducten adequaat aan te pakken, in de vorm van controles door toets- en examencommissies.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding International Business and Languages van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen als **voldoende**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 2

- De opleiding heeft het taalalarm Nederlands ingevoerd: een docent mag werk dat niet aan de taaleisen voldoet, ongecorrigeerd terug geven. De opleiding is bezig met de ontwikkeling van een taalalarm voor Engels. Het panel vindt het taalalarm een uitstekende aanpak en moedigt de opleiding aan om het taalalarm voor Engels zo spoedig mogelijk in te voeren.
- Gezien de ambitie van de opleiding adviseert het panel de deskundigheid van docenten op het gebied van Engelse taalbeheersing op korte termijn te verbeteren, bijvoorbeeld door de inzet van een collega Engels als coach. Op langere termijn beveelt het panel aan de Cambridge proficiency test in te voeren.

Standaard 4

- Soms vond het panel de plannen van aanpak duidelijker en scherper geformuleerd dan het uiteindelijke rapport. Het panel adviseert de opleiding bij de begeleiding de plannen van aanpak meer centraal te stellen en bijvoorbeeld door workshops de belangrijkste fasen van het onderzoeksproces scherper onder de aandacht van studenten te brengen. Wellicht kan hierbij tevens aandacht aan academisch schrijven in het Nederlands en Engels worden besteed.

Bijlagen

Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding

Landelijke eindcompetenties International Business and Languages

Deze competenties zijn ingedeeld in 3 gebieden, te weten: International Business, International Communication en Intercultural Awareness.

1. International Business.

De IBL'er is in staat om op professionele wijze de bedrijfsmatige, met name de commerciële processen rondom internationaal zaken doen te ontwikkelen, aan te sturen en uit te voeren

1 **Initiëren, en creëren van (hedendaagse) producten en diensten t.b.v. een grotere of kleinere internationale markt**

- Signaleren en opsporen van nieuwe ontwikkelingen, rekening houdend met klanten en concurrenten en deze (laten) vertalen in producten of diensten;
- Ontwikkelen van creatieve ideeën en concepten en omzetten, samen met anderen, van concepten in een product of een dienst en zorgen voor de organisatie van het (laten) maken ervan.

2 **Uitvoeren, interpreteren, toetsen en evalueren van (internationaal) marktonderzoek.**

- Formuleren van een probleemstelling en een onderzoeksvraag (of meerdere onderzoeksvragen) vanuit een gegeven context;
- Maken van een onderzoeksplan met daarin een verantwoording van de keuze voor kwalitatief dan wel kwantitatief onderzoek;
- Maken van een vragenlijst die aansluit op een set van onderzoeksvragen.
- Uitvoeren van het onderzoek, gebruikmakend van de gekozen methoden voor het type onderzoek;
- Verwerken van de data, toepassen van eenvoudige statistiek m.b.v. een statistisch pakket en trekken van conclusies;
- Maken van een rapport met grafische voorstellingen en verantwoorden van onderzoeksresultaten aan de opdrachtgever;
- Evalueren van het uitgevoerde onderzoek.

3 **Internationale Marktanalyse en Concurrentieanalyse. Vaststellen voor een onderneming van enerzijds de sterktes en zwaktes op basis van een analyse van de interne bedrijfsprocessen en –cultuur, als onderdeel van de waardeketen, en anderzijds van de kansen en bedreigingen op de internationale markten op basis van relevante nationale en internationale trends.**

- Analyseren: Opstellen en uitvoeren, samen met anderen, van een SWOT-analyse vanuit een gegeven context, een internationaal marktanalyseplan vanuit een of meerdere contexten en een analyse van het internationale concurrentievermogen van de organisatie ;
- Beoordelen: Concluderen en beoordelen van strategische opties voor de nationale en/of internationale markt op basis van de analyse van beschikbare en mogelijk onvolledige informatie en het aangeven van belangentegenstellingen
- Inschatten van investeringsrisico's/financiële haalbaarheid en adviseren omtrent investering (van geld, tijd, energie) in internationale situaties die maar in zeer beperkte mate voorspelbaar of beheersbaar zijn;
- Rapporteren en overtuigend presenteren van de resultaten en verantwoorden van de analyse, inclusief verantwoorden van de aanpak en geven van een advies over het vervolgtraject.

4 **Ontwikkelen van marketingbeleid voor een internationaal opererende onderneming en het kunnen onderbouwen en beargumenteren van gemaakte keuzes**

- Benoemen van een aantal opties op basis van een SWOT-analyse die voor een opdrachtgever is uitgevoerd;
- Structureren van de opties en terugbrengen tot een haalbaar aantal prioriteiten.
- SMART formuleren van enkele marketingdoelstellingen voor de korte of middellange termijn;
- Ontwerpen van een marketingplan voor de verwezenlijking van deze doelstellingen, inclusief de organisatorische en financiële consequenties waarbij expliciet rekenschap wordt afgelegd van de inzet van – en betekenis van hedendaagse media t.b.v. de internationale marketing van de onderneming.

5 Opstellen, uitvoeren en bijstellen van diverse plannen m.b.t. internationalisering op basis van het beleid internationale marketing

- Analyseren en onderzoeken, zelfstandig, van veranderingen voor alle functionele gebieden van de organisatie, uitgaande van een complexe marketingprobleemstelling;
- Ontwikkelen, uitvoeren en bijstellen, zelfstandig, van een plan (voor communicatie, internationale inkoop en/of verkoop/ import en export, distributie, organisatie,) op basis van een complexe marketingprobleemstelling;
- Maken, samen met anderen, van een volledig internationaal ondernemingsplan waarbij ook rekenschap wordt afgelegd van kwesties rondom duurzaamheid, kwaliteitszorg, en maatschappelijk ondernemen en internationale regelgeving rondom import & export;
- Op overtuigende wijze presenteren van de analyse en conclusies aan management en andere doelgroepen voor het verkrijgen van instemming met en draagvlak voor de uitvoering.

6 Internationale Sales en Internationaal account management. Ontwikkelen, onderhouden en verbeteren van internationale zakelijke relaties ten behoeve van inkoop, verkoop en dienstverlening en het verkopen van producten en/of diensten mede met behulp van moderne media (zoals CRM, customer relationship management).

- Onderscheiden van consumentengroepen in termen van prospects en suspects. Onderscheiden en beschrijven van afnemersgroepen en afstemmen van de (marketing)communicatie op deze afnemersgroepen;
- Opstellen van een internationaal accountprofiel en effectieve inkoop- en verkoopstrategie;
- Vervaardigen van een verkoopmap voor het doelland, met alle relevante informatie;
- Verkopen en voeren van effectieve onderhandelingen, in drie moderne vreemde talen;
- Ontwerpen van een effectieve in- en verkooporganisatie en onderhouden van een eigen relatienetwerk;
- Voeren van schriftelijke communicatie ten behoeve van inkoop en verkoop;
- Benutten van kansen om grenzen te verleggen en nieuwe relaties aan te gaan, die leiden tot bijv. een transactie, contract of zakelijke afspraak.

2. International Communication.

De IBL'er is in staat om internationale zakelijke communicatie op professionele wijze in drie moderne vreemde talen vorm te geven.

7 Communiceren in drie moderne vreemde talen en rekening houdend met culturele verschillen, intern en extern, nationaal en internationaal.

(bij deze competentie is een toelichting toegevoegd en hoort een bijlage, zie bijlage 3)

- Beheersen van de Engelse taal op het taalniveau C1 voor de vaardigheden lezen en luisteren. Voor de vaardigheden schrijven, spreken en gesprekken voeren is het niveau minimaal B2. De twee andere moderne vreemde talen worden voor de vaardigheden lezen en luisteren beheerst op niveau B2 en voor de vaardigheden schrijven, spreken en gesprekken voeren is het niveau minimaal B1;
- Adviseren over aspecten van de cultuur, samenleving en gedrag patronen in alle landen of regio's waar deze moderne vreemde talen formeel gelden en/of worden gebruikt;
- Adviseren over het adequaat inspelen op verschillen in bedrijfsculturen binnen landen of regio's waar deze moderne vreemde talen formeel gelden en/of worden gebruikt.

8 Leiding geven aan een internationaal bedrijf, een internationaal bedrijfs onderdeel, bedrijfsprocessen of een internationaal project op het gebied van internationale in- en verkoop en internationale communicatie.

- Hanteren van een eenvoudige conflictsituatie in een (internationaal) team en/of projectgroep;
- Omgaan met onverwachte gebeurtenissen, die processen in de projectgroep/team/afdeling verstoren en reageren op adequate wijze met hulp van derden;
- Geven van leiding op resultaatgerichte wijze, onder begeleiding of supervisie, aan een eenvoudig bedrijfs onderdeel of project;
- Formuleren van lange termijn doelen en deze vaststellen in overleg binnen de projectgroep/team en tijdig tussentijds toetsen op haalbaarheid;
- Schatten naar waarde van de bijdrage van een medewerker of lid van projectgroep en feedback geven naar de projectgroep.

9 Inter-persoonlijke, sociale en communicatieve vermogens.

- Samenwerken in een beroepsomgeving en meedenken over doelen en inrichting van de organisatie houdt in: multidisciplinariteit en interdisciplinariteit, klantgerichtheid, collegialiteit, leidinggeven (het sociale deel van de competentie);
- Communiceren intern op alle niveaus, effectief en in de gangbare bedrijfstaal in termen van beroepstaken. Dit omvat zaken als het opstellen en schrijven van plannen en notities, informeren, overleg voeren, draagvlak creëren, stimuleren, motiveren, overtuigen, verwoorden van besluiten.

3. Intercultural Awareness.

De IBL'er heeft inzicht en kennis van het belang van interculturele verschillen op de diverse fases van het proces van internationaal zaken doen en kan zich inleven in verschillende culturen ter ondersteuning van de bedrijfsmatige processen rondom internationaal zakendoen.

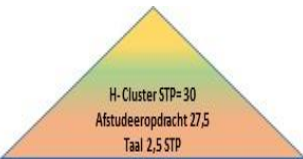
10 Zelfsturende competentie (intrapersoonlijk, beroepsbeoefenaar of professional)

- Sturen en reguleren van de eigen ontwikkeling ten aanzien van leren, resultaat gericht werken, initiatief nemen en zelfstandig optreden, flexibiliteit;
- Nadenken en reflecteren over en verantwoording nemen voor eigen handelen wat wijst op betrokkenheid en kritische zelfbeoordeling;
- Ontwikkelen van een beroepshouding met ruimte voor normatief-culturele aspecten, respect voor anderen, een beroepscode en ethische principes voor het professioneel handelen;
- Leveren van een bijdrage aan de verdere professionalisering van de branche, publicaties, bijdragen aan congressen, enzovoort.

11 Persoonlijk professionele Internationale vermogens. Het beroep van de IBL'er wordt mede gekarakteriseerd doordat hij regelmatig voor kortere of langere tijd in het buitenland opereert en zowel in direct contact met de klant als op indirecte wijze (promotie, onderzoek) op de plek de betreffende bedrijfsbelangen behartigt. Hij moet daarbij in alle internationale regio's waar het bedrijf belangen heeft, kunnen opereren. Dat vraagt van de IBL'er een aantal meer specifieke persoonlijk professionele vermogens

- Interesse in -, nieuwsgierigheid naar andere culturen en een inlevingsvermogen in andere culturen (culturele intelligentie);
- Ondernemingslust en reislust ten behoeve van oplossing van voor het bedrijf belangrijke problemen en kwesties die zich in het buitenland afspelen;
- Omgaan met onzekerheid, maatschappelijk weerbaar zijn en moed hebben om zich in voor hem of haar vreemde situaties te begeven. Hiermee wordt bedoeld dat de IBL'er regelmatig terechtkomt in voor hem of haar onbekende buitenlandse context en in staat moet zijn om te gaan met de onzekerheid en vragen die deze context met zich mee brengt;
- Zich aanpassen aan de internationale omgeving waarin hij moet opereren. De waarden en normen kunnen respecteren en handelwijzen uitvoeren;
- Verschillen overbruggen, voortkomend uit cultuurgebonden gedrag in elke fase van het proces van business relations en daarbij tonen van voldoende persoonlijke stevigheid, zowel zakelijk als moreel;
- De producten en diensten van de eigen organisatie zodanig kennen dat hij/zij erover kan communiceren met buitenlandse afnemers of toeleveranciers

Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma

<div style="text-align: center;"> <p>H-Cluster STP=30 Afstudeeropdracht 27,5 Taal 2,5 STP</p> </div>							
Cluster	Onderwijsseenheid, beroepstaak en omschrijving						
Beroepsbekwaamheid	JAAR 4 Cluster G- Niveau 3	Exportmanagement-GEX Exportmanagement Project. STP= 15			Professional Communication-GCC Negotiation Business Representation Business English (C1) and Ethics. STP= 7,5		Taal – Spaans GIS of Frans GIF of Duits GID Spaans (niveau B2) Duits (niveau B2) Frans (niveau B2) 9 en 10. STP= 7,5
	JAAR 3 Cluster F- Niveau 2/3	Minor vrije keuze ruimte STP= 30					
Afstudeer bekwaamheid	JAAR 3 Cluster E- Niveau 2	Stage Buitenland of Nederland STP=30					
	JAAR 2 Cluster D- Niveau 2	Introductie Export-DIE International Marketing- International Economics- Financial aspects of exporting- International Law. STP= 7,5			Export Project (DEX) Exportproject. STP= 5		
	JAAR 2 Cluster C/D- Niveau 2	Taal & Cultuur Basis 3 TB83 & TB84 Engels 5 t/m 8- Intercultural Awareness 3- Your Business Abroad- Studieloopbaan. STP 7,5 + 7,5 = 15		Taal & Cultuur Keus 3- TBK 3 en TBK 4 Duits, Frans, Spaans 5 t/m 8. STP 7,5 + 7,5 = 15		Taal & Cultuur Nederlands – TBN3 en TBN4 Nederlands 5 t/m 8. STP 2,5 + 2,5 = 5,0	
	JAAR 2 Cluster C- Niveau 2	Internationaal Onderzoek - CIO Project Internationaal Onderzoek- Bedrijfscommunicatie- Methoden en Technieken. STP= 7,5			Omgeving & Bedrijf – COB Interne Analyse- Externe Analyse- Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. STP= 5		
Hoofd fase bekwaamheid	JAAR 1 Cluster B- Niveau 1	Marketing 2 – BMO1 Marketing 3 en 4. STP= 5	Marketing communicatie 2- BMO2 Marketingcommunicatie 2. STP= 2,5	Internationaal Taal & Cultuur- BITC Engels Intercultural Awareness. STP= 5,0	Taal & Cultuur Nederlands- BTC1 Nederlands 3 en 4. STP= 2,5	Taal & Cultuur- BTC- Duits, Frans, Spaans Duits, Frans, Spaans 3 en 4. Iedere OWE 2,5 STP	Business Abroad & Onderzoek 2 – BAB Business Abroad- Onderzoek 2- SLB. STP= 7,5
	JAAR 1 Cluster A- Niveau 1	Marketing 1 – AMM1 Marketing 1 en 2. STP= 5	Marketing communicatie & Online Business 1 – AMM2 Marketingcommunicatie- Online Business 1. STP= 5	De Professional-ADP 1 Beroepsoriëntatie Ondernemendheid- SLB. STP= 7,5.	Business & Onderzoek 2- ABO 2 Onderzoek 1. STP= 2,5	Business & Onderzoek 1 – ABO 1 Bedrijfsconomie 1 en 2. STP= 2,5	Taal & Cultuur Nederlands – ATC1 Nederlands 1 en 2. STP= 2,5
Hoofdcompetentiegebieden	International Business			International Communication		Intercultural Awareness	

Bijlage 3 Rendementen

Tabel 1: inschrijvingen

Cohort	2010	2011	2012	2013	2014
	218	231	256	336	387

Tabel 2: uitval in het eerste jaar

Cohort	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Uitval	58,8%	47,4%	63,6%	42,4%	57,7%	50,0%

Tabel 3: uitval uit de bachelor

Cohort	2008	2009	2010
Uitval	28,6%	19,5%	8,3%

Tabel 4: rendement

Cohort	2007	2008	2009
Uitval	46,2%	57,1%	63,4%

Tabel 5: docentkwaliteit

Graad	BA	MA	PhD
Percentage	11%	78%	11%

Docent-studentratio

De docent-studentratio is in 2014-2015 gemiddeld 1:28 en in 2015-2016 1:27,1.

Tabel 6: contacturen

Studiejaar	1	2	3	4
Contacturen	18,5	16,7	0,48	7,19

⁸ In studiejaar 3 vindt de stage en de minor plaats. Contacturen zijn afhankelijk van de gekozen minor en hier niet meegenomen. Tijdens de stage organiseert de opleiding stage-terugkombijeenkomsten.

⁹ In studiejaar 4 vindt ook de afstudeeropdracht van een semester plaats.

Bijlage 4 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor

1	De heer Drs. D.W. Righters MBA is docent Organizational Behavior & Marketing en docent Research, Rotterdam Business School; daarnaast is hij docent Bedrijfseconomie, Marketing en Finance & Accounting aan de Hogeschool Rotterdam. Als freelance consultant is hij werkzaam via zijn eigen bedrijf Q-minds B.V., een adviesbureau op het gebied van economische vraagstukken en kwaliteitsmanagement.
2	De heer mr. M.G.G. Le Roux is eigenaar van Rethinking the Box, consultancy op het gebied van cross-cultural branding en projecten.
3	De heer prof. dr. G.J. Westhoff is directeur Westhoff Leren & Onderwijzen, bureau voor analyse en ontwikkeling van onderwijskwaliteit.
4	De heer G.M. Baake volgt de hbo-bacheloropleiding International Business and Languages bij Saxion Hogeschool.
5	Mevrouw drs. P. Göbel werkt als senior auditor/adviseur bij NQA.

Bijlage 5 Bezoekprogramma

Bezoekprogramma – 22 september 2015

Onderwerp	Naam	Gesprek Ruimte F1.30
Ontvangst panelleden	De heer drs. D.W. Righters MBA (voorzitter) De heer mr. M.G.G. Le Roux De heer prof. Dr. G.J. Westhoff De heer G.M. Baake (studentlid) Mevrouw drs. P. Göbel (secretaris)	09.15
Presentatie	Pieter de Jong (Docent Export) Simone Bruijsten (student 2 ^e jaar) Rogier Vispoel (Instituutsdirecteur IB&C) Arjan Keunen (Instituutsdirecteur IB&C) Marie-Louise Kemperman (Opleidingscoördinator)	09.30 – 10.00
Materiaalbestudering en voorbereiding		
Inloopspreekuur		
Studenten en alumni	Christa van den Akker (student 1 ^e jaar) Nadia Greven (student 2 ^e jaar) Simone Bruijsten (student 2 ^e jaar) Elyse Vlastuin (student 4 ^e jaar) Solmaz Yilmazturk (student 4 ^e jaar) Leroy Bekker (student 4 ^e jaar) Andreea Mustatea (alumnus) Daphne Nossels (alumnus) Koos Olde Olthof (alumnus)	12.15 – 13.15
Lunch		13.15 – 14.00
Docenten en examinatoren	Elsbeth van Marle (Docent Economie) Pieter de Jong (Docent Export) John Rijpma (Docent Internationale Marketing) Robert-Jan de Bree (Docent Organisatie, Personeel en Management OPM) Tonnie van Haastrecht (Docent Spaans en Senior SLB) Ingrid Bartels (Docent Onderzoek en Intercultural Awareness) Martijn Visser (Docent Engels) Twan Geerts (Docent Frans en Curriculumcommissie) Karin Steenbrink (Praktijkcoördinator en Curriculumcommissie)	14.00 – 15.00
Pauze		
Onderwerp	Naam	Gesprek Ruimte F1.30
Opleidingsmanagement	Rogier Vispoel (Instituutsdirecteur IB&C) Arjan Keunen (Instituutsdirecteur IB&C) Marie-Louise Kemperman (Opleidingscoördinator)	15.15 – 15.45
Pauze		

Borging	Iljo Fluit (Beroepenveldcommissie) Gerdien van Binsbergen (Beroepenveldcommissie) Frank van Rijk (Extern lid Examencommissie) Mick Timmermans (Docent en Examencommissie) Harriet van Munster (Docent Spaans en Toetscommissie) Twan Geerts (Docent Spaans en Curriculumcommissie) Karin Steenbrink (Praktijkcoördinator en Curriculumcommissie) Eric de Jongh (Docent Duits en Opleidingscommissie) Kim Willemsen (Beleids- en Kwaliteitszorgmedewerker)	16.00 – 16.30
Eventueel extra gesprekken		16.30 – 17.00
Beoordelingsoverleg panel		17.00 – 17.45
Laatste gesprek opleidingsmanagement en delen bevindingen		17.45 – 18.00

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

- Barents, Hanneke, e.a., IBL bekend kleur, Landelijk Beroeps- en Competentieprofiel Bacheloropleiding International Business and Languages 2010
- Commerce, Competentieniveaus voor de domeincompetenties Commerce
- Competentiematrix IBL
- Competentieniveaus in de opleiding
- Concept Plan van aanpak implementatie BKE en SKE certificering, Instituut IBC, augustus 2015
- Geerts, dr. A.C.J., Visie op talen HAN-IBL, juni 2015
- Het huis IBL
- International benchmark IBL, February 2015
- International benchmark on learning outcomes International Business and Languages
- Kemperman, Marie-Louise, Activiteiten & Verbeterplan 2014-2015, Opleiding International Business and Languages, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 29 september 2014 (concept)
- Kemperman, Marie-Louise e.a., Toetsbeleid IBL, april 2015
- Kritische reflectie International Business and Languages, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Arnhem, juli 2015
- Lijst afstudeerders IBL sep 2013 – juli 2015
- Opleidingsplan International Business and Languages, Instituut IB&C 2014-2016, versie 18 maart 2015
- Opleidingsstatuut voor de bacheloropleiding International Business and Languages (IBL) van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, studiejaar 2014-2015
- Overzicht docententeam International Business and Languages, november 2014
- Toetsplan 2015-2016

Bijlage 7 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen.

482376
482565
411691
483991
483032
477629
465485
464954
475280
476794
473636
482989
497538
499292
494785

Bijlage 8 Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

International Business and Languages

Instelling: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Visitatie datum: 22-9-2015

Ondergetekende: ... R. C. Vrijsoel

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: ... *hoofd van de afdeling*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

Datum: 29-9-'15